

EVROPSKA ZDRUŽENJA ZA TERITORIALNO SODELOVANJE (EZTS)

Evropska združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) so bila ustanovljena za lažje čezmejno, nadnacionalno in medregionalno sodelovanje med državami članicami ter njihovimi regionalnimi in lokalnimi organi. Združenja partnerjem omogočajo izvajanje skupnih projektov, izmenjavo strokovnega znanja in boljše usklajevanje prostorskega načrtovanja.

PРАВNA PODLAGA

Uredba (ES) št. 1082/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS).

Uredba (EU) št. 1302/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o spremembi Uredbe (ES) št. 1082/2006 o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS), kar zadeva razjasnitev, poenostavitve in izboljšanje ustanavljanja in delovanja takih združenj.

OZADJE

Cilj evropskega združenja za teritorialno sodelovanje je poenostaviti in spodbuditi teritorialno sodelovanje, zlasti med člani, vključno z enim ali več čezmejnimi, nadnacionalnimi in medregionalnimi oblikami sodelovanja, da bi se povečala ekonomska, socialna in teritorialna kohezija v EU.

Na splošno so naloge združenja skladne z zgoraj navedenimi cilji. Vključujejo lahko posebne akte o teritorialnem sodelovanju med člani, s finančno podporo Unije ali brez nje. Združenje je lahko zadolženo za izvajanje programov, ki jih Evropska unija financira prek Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada in/ali Kohezijskega sklada, ali drugih projektov čezmejnega sodelovanja, ne glede na to, ali EU prispeva financiranje zanje ali ne. Primeri takšnih dejavnosti so izvajanje čezmejnih sistemov prevoza ali bolnišnic, izvajanje ali upravljanje čezmejnih razvojnih projektov in izmenjava strokovnega znanja in dobre prakse.

STRUKTURA

Združenje lahko ustanovijo partnerji z območja najmanj dveh držav članic (ali ene države članice in ene ali več tretjih držav), ki sodijo v eno ali več naslednjih kategorij:

— države članice ali organi na nacionalni ravni,

- regionalni organi,
- lokalni organi,
- javna podjetja ali osebe javnega prava,
- podjetja, pooblaščenca za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena,
- nacionalni, regionalni ali lokalni organi ali telesa ali podjetja iz tretjih držav (pod posebnimi pogoji),
- združenja, sestavljena iz organov, ki pripadajo eni ali več teh kategorij.

Združenja so pravne osebnosti in jih ureja konvencija, ki jo soglasno sklenejo njeni člani. EZTS delujejo v imenu svojih članov, ki statute sprejmejo v okviru posebnih konvencij, v katerih so opisane organizacija in dejavnosti združenja. Združenje za teritorialno sodelovanje mora imeti vsaj dva organa: skupščino, ki je sestavljena iz predstavnikov svojih članov, in direktorja, ki zastopa združenje in deluje v njegovem imenu.

Pristojnosti združenj so omejene glede na pristojnosti članov. Na združenja ni mogoče prenesti pristojnosti javnih organov, kot so na primer oblikovanje politik in zakonodajne pristojnosti.

Skupščina sprejme letno oceno proračuna za združenje, na podlagi katere se pripravi letno poročilo o dejavnostih, ki ga potrdijo neodvisni strokovnjaki. Člani so finančno odgovorni za dolgove združenja, in sicer sorazmerno s svojimi prispevki v proračun.

DOSEŽKI:

Register združenj vodi Odbor regij. Trenutno je na seznamu 88 EZTS, od katerih sta dve prenehali delovati.

Člani združenja Evropsko omrežje urbanističnega znanja nimajo skupne geografske meje. Gre namreč za platformo za izmenjavo strokovnega znanja in idej na področju razvoja mest.

Komisija je v poročilu o uporabi Uredbe (ES) št. 1082/2006 (uredba o EZTS) iz aprila 2018 potrdila evropsko dodano vrednost instrumenta: sodelovanje med člani EZTS iz različnih držav članic in tretjih držav spodbuja odločanje in prispeva k skupnemu razvoju ciljev in strategij prek nacionalnih meja. Število združenj in njihovih članov po vsej EU stalno narašča, področja uporabe pa se množijo. Kot rezultat spremembe uredbe o EZTS leta 2013 so združenja zdaj vključena v različne programe in projekte evropskega teritorialnega sodelovanja (INTERREG) ter v izvajanje drugih programov kohezijske politike, na primer na področju razvoja podeželja.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Uredba o EZTS je bila sprejeta po rednem zakonodajnem postopku. Parlament je torej pri tem sodeloval v enakopravnem položaju s Svetom. V uredbi so bile upoštevane zahteve Evropskega parlamenta v zvezi z jasno opredelitvijo teritorialnega sodelovanja, potrebo po natančni določitvi finančne odgovornosti držav članic ter pristojnostjo in pravili glede objave in/ali registracije statutov združenj. Poleg tega je

Svet sprejel predlog Parlamenta, da za združenje velja pravo države članice, v kateri ima sedež.

Uredba o EZTS je bila spremenjena konec leta 2013. Namen spremembe je bil pojasniti veljavna pravila, poenostaviti ustanavljanje in delovanje združenj in razjasniti sodelovanje tretjih držav. Prenovljena uredba o EZTS se uporablja od 22. junija 2014.

Parlament je poudaril, da je pomembno, da se v različnih političnih instrumentih, kot je kohezijska politika, vzpostavijo povezave z združenji, da se olajša uporaba instrumenta. Parlamentu je tudi uspelo zagotoviti, da lahko predstavniki združenj v skladu z zakonodajnim okvirom, ki ureja programsko obdobje 2014–2020, sodelujejo v odborih za spremljanje programov.

Kljub pozitivnemu razvoju uporabe teh instrumentov Parlament meni, da so izboljšave mogoče: v svoji [resoluciji](#) z dne 11. septembra 2018 o spodbujanju rasti in kohezije v obmejnih regijah EU Parlament obžaluje, da potencial združenj ni v celoti izkoriščen. To bi lahko delno izhajalo iz zadržkov regionalnih in lokalnih organov, deloma pa iz strahu pred prenosom pristojnosti in nepoznavanja lastnih pristojnosti. Poleg tega Parlament poziva Komisijo, naj predlaga ukrepe za odpravo ovir za učinkovitejšo uporabo instrumenta EZTS.

Evropski parlament je 15. septembra 2022 sprejel [resolucijo](#) o obmejnih regijah EU: živi laboratoriji evropskega povezovanja, v kateri predlaga, naj se strukturne pomanjkljivosti, s katerimi se soočajo vse obmejne regije, obravnavajo z ločenim režimom za regionalno pomoč. Poleg tega zahteva, naj se 0,26 % proračuna EU za kohezijsko politiko nameni za spoprijemanje s strukturnimi izzivi na obmejnih območjih. Ta znesek bi bilo treba dodeliti na začetku novega proračunskega programskega obdobja (2028–2034) in ga nameniti EZTS ali podobnim strukturam v obmejnih regijah.

Frédéric Gouardères
10/2023

